

Farklılaştırılmış Entegrasyon ve Avrupa Birliği Göç Yönetişiminde Üye Devletlerin Farklılaşan Tercihleri

Ekin Deniz UYGUN

Öz

Bu çalışma, AB göç politikasındaki farklılaşma dinamiklerini Visegrad grubu, Akdeniz ülkeleri ve çekirdek devletler üzerinden karşılaştırmalı olarak analiz etmektedir. Farklılaştırılmış entegrasyon kuramı çerçevesinde geliştirilen temel argüman, politikadaki ayrışmanın çok katmanlı ve döngüsel bir yapı oluşturduğudur. Visegrad grubunun egemenlik odaklı reddi, Akdeniz ülkelerinin Dublin mimarisinden kaynaklanan yük paylaşımı talepleri ve çekirdek devletlerin fiili direktif uyumsuzlukları, birbirinden farklı gerekçelerle aynı sonuca, kapsamlı bir ortak politikanın imkânsızlığına katkıda bulunmaktadır. 2024 tarihli Göç ve İltica Paktı da bu yapıyı yeniden üretmiştir. Komisyon ihlal verileri, kronik uyumsuzlukların çevre bloklarla sınırlı kalmadığını ortaya koymaktadır. Bulgular, “à la carte” yönetim normunun tüm üye devlet grupları için geçerli yapısal bir norma dönüştüğünü ve mevcut reform girişimlerinin bu normu aşmak yerine pekiştirme eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Farklılaştırılmış entegrasyon, Avrupa Birliği, Göç Yönetişimi, Avrupa Entegrasyonu, Merkez-Çevre Yaklaşımı

Cite this article: Uygun, E.D. (2026). Farklılaştırılmış Entegrasyon ve Avrupa Birliği Göç Yönetişiminde Üye Devletlerin Farklılaşan Tercihleri, *Diplomasi Araştırmaları Dergisi*, 2026, 1-27.

* Dr. Kurum Yok. ekindenizuygun@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2120-4649, İstanbul/Türkiye

Differentiated Integration and the Diverging Preferences of Member States in European Union Migration Governance

Abstract

This study comparatively analyzes the differentiation dynamics in EU migration policy through three actor groups: the Visegrad group, Mediterranean countries, and pro-integration core states. The central argument, developed within the framework of differentiated integration theory, is that the divergence in migration policy constitutes a multi-layered and cyclical structure. The Visegrad group’s sovereignty-driven rejection, the Mediterranean countries’ burden-sharing demands stemming from the Dublin architecture, and the core states’ actual directive non-compliance despite solidarity rhetoric all contribute, through entirely different rationales, to the same outcome: the impossibility of a comprehensive common policy. The 2024 Pact on Migration and Asylum has reproduced this structure as well. Commission infringement data reveal that chronic non-compliance is not confined to peripheral blocs. The findings indicate that the norm of “à la carte” governance has become a structural norm applicable to all member state groups, and that current reform efforts tend to consolidate rather than transcend this norm.

Keywords: Differentiated Integration, European Union, Migration Governance, European Integration, Core-Periphery Approach

GİRİŞ

Avrupa Birliği (AB) göç politikası, üye devletlerin tercih uyumsuzlukları ve kapasite asimetrileri nedeniyle ortak bir uygulama çerçevesine kavuşturulamamış bir politika alanı olma özelliğini korumaktadır. 2015 yılında yaşanan kitlesel sığınmacı hareketleri bu sorunları derinleştirmiş ve CEAS'ın birincil ilkelerinden olan yük paylaşımı ile dayanışma mekanizmalarının işlevsizliğini açıkça ortaya koymuştur. Mevcut literatür bu durumu çoğunlukla Visegrad ülkelerinin (Çekya, Macaristan, Polonya ve Slovakya) zorunlu yeniden yerleştirme mekanizmalarına yönelik direnciyle açıklamaktadır. Bu çalışma söz konusu açıklamanın yetersiz olduğunu ve AB göç politikasındaki farklılaşma tek bir grubun muhalefetinden değil, birbirinden farklı gerekçeler ve mekanizmalar üzerinden işleyen çok katmanlı bir yapısal örüntüden beslendiğini savunmaktadır.

Farklılaştırılmış entegrasyon literatürü bu duruma kısmi açıklama ve yanıtlar sunmaktadır. Stubb (1996) farklılaşmayı çok hızlı, değişken geometri ve “à la carte” olmak üzere üç analitik kategoriye ayırmış, Holzinger ve Schimmelfennig (2012) ise bu dinamiğin heterojen tercih yapılarından ve kapasite asimetrilerinden beslendiğini göstermiştir. Göç politikasına odaklanan çalışmalar ise: Silga (2022) CEAS'ın homojen bir uygulama zemini üretmediğini, Comte ve Lavenex (2022) JHA alanındaki farklılaşma döngülerini, Schimmelfennig ve Winzen (2020) ise göç krizinin farklılaştırılmış entegrasyon üzerindeki kademeli etkisini inceleyerek farklılaşmayı farklı alan ve yorumlamalarla incelemiştir. Bununla birlikte mevcut literatür çoğunlukla belirli bir aktör grubunu ya da belirli bir politika krizini odak noktası almakta (Vaagland & Zaun, 2025; Zaun & Ripoll Servent, 2021), farklılaşmayı oluşturan birden fazla aktörün eş zamanlı ve birbirini besleyen dinamiklerini bütüncül bir biçimde ele almamaktadır (Niemann & Zaun, 2023; M. Scipioni & Urso, 2018). Bu boşluk, bizzat entegrasyon yanlısı çekirdek (core) devletlerin direktif uyumsuzluklarının sistemik etkisini açıklama konusunda özellikle belirginleşmektedir.

Bu çalışma söz konusu boşluğu kapatmak amacıyla farklılaştırılmış entegrasyon kuramını, Uygun ve Kanat (2025) tarafından ortaya konulan üç aktör grubu; Akdeniz ülkeleri, Visegrad grubu ülkeleri ve çekirdek ülke grubu üzerinden eş zamanlı olarak uygulamaktadır. Visegrad grubunun egemenlik odaklı ortak bir politika uygulaması reddi, göçe karşı sınır işlevi gören Akdeniz ülkelerinin Dublin

mimarisinin yarattığı yapısal yük asimetrisinden beslenen talepleri ve merkez devletlerin söylem ile fiili direktif uyumu arasındaki gerilimi, birbirini besleyen ve birlikte kalıcılaşan bir farklılaşma döngüsü üretmektedir. Çalışma bu argümanı kavramsal çerçeve, yapısal arka plan ve üç aktör grubunun profil analizleri üzerinden geliştirdikten sonra karşılaştırmalı bir sentezle sonuçlandırmaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

AB'nin genişleme ve derinleşme süreçleri, üye devletlerin entegrasyon hızları ve kapsamaları bakımından giderek artan bir çeşitlilik sergilediğini ortaya koymuştur (Dyson & Sepos, 2010; Leuffen, Rittberger, & Schimmelfennig, 2013, 2022). Bu çeşitliliği kavramsallaştırmak amacıyla geliştirilen farklılaştırılmış entegrasyon yaklaşımı, tek tip ve homojen bir bütünleşme modelinin AB gerçekliğiyle örtüşmediğini savunmaktadır (Holzinger & Schimmelfennig, 2012; Stubb, 1996). Leuffen vd. (2013), farklılaştırılmış entegrasyonu üye devletlerin AB politikalarına katılım düzey ve kapsamındaki sistematik asimetri olarak tanımlamakta, bu asimetrinin tesadüfi değil yapısal tercihlerden beslendiğini vurgulamaktadır. Söz konusu yaklaşım, AB'nin "tek hız, tek yön" ilkesinden ne ölçüde ve hangi koşullar altında sapabildiğini anlamak için analitik bir çerçeve sunmaktadır. Nitekim Dyson ve Sepos (2010) da farklılaştırılmış entegrasyonun AB'nin yapısal bir özelliği haline geldiğini ve homojen bütünleşme idealinin yerini kalıcı olarak farklılaşma dinamiklerine bıraktığını ileri sürmektedir.

Farklılaştırılmış entegrasyon literatüründe birbiriyle ilişkili ancak kavramsal olarak ayrıştırılması gereken birkaç temel kategori öne çıkmaktadır. Stubb (1996), bu alanın kurucu çalışmalarından birinde farklılaşmayı üç temel modele: çok vitesli entegrasyon, değişken geometri ve "*à la carte*" entegrasyon. Çok vitesli entegrasyonda tüm üye devletlerin aynı hedefe ulaşması beklenmekle birlikte bu hedefe ulaşma süreleri farklılaşabilmektedir. Değişken geometride ise bazı devletlerin hiçbir zaman dahil olmayacağı kalıcı alt grupların oluşması söz konusudur. "*À la carte*" entegrasyon ise devletlerin politika alanlarını seçici biçimde benimseyebildiği, ortak bir nihai hedefin öngörülmediği bir modele işaret etmektedir. Göç politikaları bağlamında bu üç modelin de izlerine rastlamak mümkündür. Ancak mevcut tablo ağırlıklı olarak "*à la carte*" mantığına yakın seyrettiği düşünülmektedir (Silga, 2022; Turhan & Yıldız, 2022). Leruth vd. (2022)

da bu saptamayı destekleyerek AB'nin farklı politika alanlarında birden fazla farklılaşma biçiminin eş zamanlı olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır.

Holzinger ve Schimmelfennig (2012), farklılaştırılmış entegrasyonu dikey ve yatay boyutlarıyla ele almıştır. Dikey farklılaşma, ortak bir politika alanında üye devletlerin farklı yükümlülük düzeyleri üstlenmesini ifade ederken yatay farklılaşma, belirli devletlerin bir politika alanının tamamen dışında kalmasına ya da sınırlı biçimde dahil olmasına karşılık gelmektedir. AB göç politikasında Schengen'e dahil olmayan İrlanda ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) örnekleri yatay farklılaşmanın somut bir yansımasıyken, Dublin sistemi kapsamında sorumluluk dağılımındaki eşitsizlikler dikey farklılaşmanın göç alanındaki tezahürü olarak değerlendirilebilmektedir. Bu ayrım, yalnızca kavramsal veya kurumsal bir sınıflandırma meselesi olmayıp hangi devletin ne tür politika tercihiyle sistemi dönüştürmeye ya da tıkamaya eğilimli olduğunu analiz etmek açısından da işlevsel görülmektedir (Holzinger & Schimmelfennig, 2012; Schimmelfennig & Winzen, 2014). Benzer bir çerçeveden hareket eden Kölliker (2006), farklılaşmanın bütünleşme sürecini besleyip beslemediğini ya da aşındırıp aşındırmadığını belirleyen temel etkenin devletlerin tercih yapılarındaki homojenlik düzeyi olduğunu savunmaktadır.

Farklılaştırılmış entegrasyon literatürünün en açıklayıcı kavramsal katkılarından biri Schimmelfennig ve Winzen'in (2014) geliştirdiği kapasite-isteklilik modelidir. Bu modele göre bir üye devletin belirli bir politika alanında entegrasyona katılımı iki temel değişken: söz konusu politikayı uygulamaya koyma kapasitesi ve bunu yapmaya yönelik siyasi irade, tarafından belirlenmektedir. Kapasite yetersizliğinden kaynaklanan farklılaşma ile siyasi isteksizlikten kaynaklanan farklılaşma, temelde benzer görünse de kökensel olarak birbirinden ayrılmaktadır. Bu çalışma açısından söz konusu ayrım kritik bir önem taşımaktadır. Visegrad ülkeleri göç politikalarına entegrasyondan ağırlıklı olarak siyasi isteksizlik nedeniyle uzak dururken, Akdeniz ülkelerinin itirazı büyük ölçüde kapasite aşımından ve yük asimetrisinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla iki 'grubun' muhalefeti biçimsel düzeyde benzer görünse de analitik açıdan birbirinden farklıdır. Scipioni (2018) de Dublin sisteminin reforma dirençli kalmasının arkasında tam da bu tür yapısal tercih farklılıklarının yattığını göstermektedir.

Bu noktada Schimmelfennig'in (2018, 2022) ayrımcı entegrasyon kavramı devreye girmektedir. Ayrımcı entegrasyon, farklılaşmanın bütünleşme sürecini besleyen bir esneklik mekanizması olarak işlev görmesi yerine sistemi aşındıran ve ortak politika üretimini engelleyen bir dinamiğe dönüştüğü durumu tanımlamaktadır. AB göç politikasındaki mevcut kilitlenme, bu kavramla açıklanabilecek en çarpıcı örneklerden biridir. İki farklı muhalefet grubunun farklı gerekçelerle aynı reform mekanizmalarını reddetmesi, ortak bir çözüm uygulamasını yapısal olarak engellemektedir. Geddes vd. (2020) de benzer bir saptama yaparak göç alanındaki entegrasyon çabalarının üye devletlerin birbirinden çok farklı tercih setleriyle çevrelendiğini ve bu durumun reformları işlevsizleştirdiğini ileri sürmektedir. Trauner ve Servent (2016) ise kurumsal değişimlerin dahi bu yapısal tikanıklığı aşmaya yetmediğini, zira asıl belirleyicinin kurumsal tasarım değil üye devletlerin tercih uyumsuzluğu olduğunu ortaya koymaktadır.

Son olarak farklılaştırılmış entegrasyon yaklaşımının göç politikalarına uygulanmasında dikkate alınması gereken bir yapısal özelliğe dikkat çekmek gerekmektedir. Göç, başlangıçta teknik ve idari bir politika alanı olarak çerçevelenmiş olsa da zaman içinde ulusal egemenlik, güvenlik ve kimlik gibi hassas siyasi meselelerle derinden iç içe geçmiştir (2017). Bu dönüşüm, göç politikasındaki farklılaşmanın salt kurumsal tercihlerle değil iç siyasi dinamikler ve seçmen baskısıyla da şekillendiğini göstermektedir. Dolayısıyla bu çalışmada farklılaştırılmış entegrasyon çerçevesi, yalnızca kurumsal bir analiz aracı olarak değil, siyasi tercihlerin, tarihsel deneyimlerin ve yapısal kısıtların birlikte şekillendirdiği bir karar alma ortamını açıklamaya yarayan bütünleşik bir perspektif olarak kullanılmaktadır. Comte ve Lavenex (2022) da bu bağlamda dış göç baskılarının AB politika sistemindeki meşruiyet gerilimlerini derinleştirdiğini ve farklılaşmayı pekiştiren ek bir etken olarak işlev gördüğünü vurgulamaktadır.

AB GÖÇ POLİTİKASININ YAPISAL ARKA PLANI

AB göç yönetişimi uzun bir tarihsel gelişim sürecine sahiptir. Göç politikası, AB bünyesinde ulus-üstü yetki devrinin en yavaş ve en sınırlı gerçekleştiği alanlardan biri olmuştur. Bunun temel nedeni üye devletlerin bu alanı ulusal egemenlik kapsamında değerlendirmesi ve yetkiyi Brüksel'e devretme konusunda isteksiz davranmasıdır. Bu isteksizlik, günümüzdeki uyum açıklarının tarihsel arka planını

oluşturmaktadır. Bunun temel nedeni, göçün ulusal kimlik, sınır güvenliği ve refah devleti gibi egemenlikle doğrudan ilişkili meselelerle iç içe geçmiş olmasıdır (Geddes et al., 2020). Bu yapısal özellik, her reform girişiminde üye devletlerin birbirinden keskin biçimde ayrılan tutumlar sergilemesine ve ortak politika üretiminin kronik biçimde tıkanmasına zemin hazırlamaktadır.

AB’de göç yönetişiminin kurumsal temeli, 1985 tarihli Schengen Anlaşması ve 1990 tarihli Dublin Konvansiyonu ile atılmıştır. Schengen, iç sınırları kaldırarak serbest dolaşımı olanaklı kılarken Dublin, uluslararası koruma başvurularının hangi üye devlet tarafından inceleneceğini belirleyen bir sorumluluk dağılımı ilkesi getirmiştir (Geddes et al., 2020; Trauner & Servent, 2016). 2013 yılında yürürlüğe giren Dublin III Tüzüğü bu ilkeyi yeniden düzenleyerek “uluslararası koruma başvurusunu incelemekten sorumlu üye devletin” belirlenmesine ilişkin kriterleri ayrıntılı biçimde ortaya koymuştur (Official Journal of the European Union, 2013c). Tüzüğün 13. maddesi ise ilk giriş ülkesi ilkesini açıkça hükme bağlamış, “bir başvuru sahibinin bir üye devletin sınırını düzensiz biçimde geçtiğinin tespit edilmesi halinde bu üye devletin başvuruyu incelemekten sorumlu olduğunu” düzenlemiştir (Regulation EU No 604/2013, Md. 13(1)). Bu düzenleme, serbest dolaşımın sağladığı faydaları eşit biçimde paylaşırken yükümlülükleri coğrafi konuma göre dağıtmış, böylece entegrasyon idealini yapısal bir asimetriyle malul kılmıştır (Zaun, 2017).

CEAS sistemi ise, yalnızca Dublin tüzüğüyle sınırlı kalmayıp birbiriyle bağlantılı bir direktifler bütününe kapsamaktadır. Sığınma Prosedürleri Direktifi (Official Journal of the European Union, 2013a), üye devletlerin uluslararası koruma başvurularını hangi usul standartlarına göre inceleyeceğini düzenlerken Kabul Koşulları Direktifi (Official Journal of the European Union, 2013b), başvuru sahiplerine sağlanacak asgari standartları belirlemiştir. Nitelik Direktifi (Official Journal of the European Union, 2011) ise mülteci statüsünün tanınmasına ilişkin kriterleri AB düzeyinde ortak bir çerçeveye oturtmayı amaçlamıştır. Bu direktifler CEAS’ın hukuki omurgasını oluşturmakla birlikte üye devletlerin bu düzenlemeleri iç hukuka aktarma hız ve kalitesi arasındaki derin farklılıklar, sistemin bütünlüklü işleyişini başından itibaren sekteye uğratmıştır (Trauner & Servent, 2016). Nitekim Avrupa Komisyonu’nun ihlal kararları, CEAS direktiflerinin sistematik biçimde

eksik ya da hatalı uygulandığını defalarca teyit etmiştir (European Commission, 2025).

1999 yılında yürürlüğe giren Amsterdam Anlaşması, göç ve iltica politikalarını AB'nin birinci sütununa taşıyarak konuyu hükümetlerarası işbirliği alanından çıkarmış ve ulus-üstü bir yetki çerçevesine dahil etmiştir. Aynı yıl gerçekleştirilen Tampere Zirvesi ise CEAS'ın temel hedeflerini belirlemiştir. Ancak bu kurumsal ilerleme, üye devletlerin somut politika tercihlerindeki derin ayrışmayı gidermemiş, yalnızca müzakerelerin yürütüleceği zemini değiştirmiştir. Smeets ve Beach (2023), bu dönemin AB göç politikasında kurumsal değişiklikleri getiren ancak diğer yandan fiili politika değişikliğinin de önüne geçen bir evre olduğunu belirtmektedir. Dublin sistemi üzerindeki reform tartışmaları ise her seferinde üye devletlerin birbirinden net biçimde ayrışan tutumları nedeniyle sonuçsuz kalmıştır (Kanat & Uyğun, 2026; Niemann & Zaun, 2023).

AB göç yönetimindeki yapısal kırılganlığın en çarpıcı biçimde gün yüzüne çıktığı anlardan biri 2015 göç krizi olmuştur. Suriye iç savaşı ve diğer çatışma bölgelerinden kaynaklanan yoğun nüfus hareketleri, kısa sürede Yunanistan ve İtalya başta olmak üzere Akdeniz ülkelerinin kapasitesini aşan bir baskı yaratmıştır (European Commission, 2015). Avrupa Komisyonu, sığınma başvurularının üye devletler arasında nüfus ve ekonomik büyüklük gibi nesnel ölçütlere göre zorunlu olarak dağıtılmasını öngören yeniden yerleştirme mekanizmasını hukuki zemine oturtmuştur. Ancak mekanizma, kotaların merkezi olarak belirlenmesini egemenlik ihlali olarak değerlendiren Visegrad ülkelerinin sert muhalefetiyle karşılaşmıştır. Polonya, Macaristan ve Çekya'nın bu kararları uygulamayı reddetmesi üzerine Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD), Nisan 2020'de verdiği birleşik kararda söz konusu devletlerin "*AB hukukundan doğan yükümlülüklerini yerine getirmediğini*" tespit etmiştir (ECJ, 2020). Bu karar, Visegrad grubunun göç politikasındaki tutumunun yalnızca siyasi bir tercihten ibaret olmayıp hukuki yükümlülükleri de açıkça ihlal eden bir boyut kazandığını gözler önüne sermiştir (Marco Scipioni, 2018).

2020 yılında açıklanan Yeni Göç ve İltica Paktı, Dublin sisteminin yapısal sorunlarına kalıcı bir çözüm getirme iddiasıyla hazırlanmıştır. Pakt, zorunlu kota mekanizması yerine esnek dayanışma ilkesini benimseyerek sığınmacı kabulü

yerine mali katkı ya da operasyonel destek gibi alternatif seçenekler sunmaktadır (European Commission, 2020). Komisyon, Paktı “göç alanında yeni bir başlangıç” olarak nitelendirmiş olmakla birlikte bu çerçeveye iki muhalefet grubunu da tatmin edecek nitelikte olmamıştır (Niemann & Zaun, 2023; Smeets & Beach, 2023). Visegrad ülkeleri mali katkı seçeneğini kısmi bir kazanım olarak değerlendirirken, Akdeniz ülkeleri ise bu düzenlemenin yük paylaşımı sorununu temelden çözmediğini vurgulamıştır (Niemann & Zaun, 2023). Dolayısıyla Pakt, tam da bu çalışmanın temel savını destekler biçimde, AB’nin yapısal tercih uyumsuzluğunun reform süreçlerini nasıl işlevsizleştirdiğini somutlaştırmaktadır (Menguaslan & Arman, 2022).

Visegrad Dörtlüsü’nün Göç Politikası Profili

Visegrad grubu, AB göç politikası tartışmalarında homojen bir muhalefet grubu olarak öne çıkmaktadır (Duszczyk, Podgórska, & Pszczółkowska, 2020; Vaagland & Zaun, 2025). Bu dört ülkenin göç meselesindeki tutumu, salt politika tercihlerinin ötesinde ortak bir siyasi söyleme, paylaşılan tarihsel deneyimlere ve benzer toplumsal kaygılara dayanmaktadır. Özellikle 2015 göç krizinin ardından belirginleşen bu ‘blok’ davranışı, AB düzeyinde, göç hususunda, yük paylaşımına yönelik her reform girişiminin önündeki en büyük engellerden biri haline gelmiştir (Tanács-Mandák, 2025; Vaagland & Zaun, 2025). Bickerton vd.’nin (2015) vurguladığı üzere, yurt içi siyasi dinamiklerin AB müzakerelerine doğrudan yansımaları post-Maastricht döneminin belirleyici özelliklerinden biri olmakta ve Visegrad ülkeleri bu örüntünün en sistematik biçimde gözlemlendiği vaka grubunu oluşturmaktadır. V4 grubunun göç politikasındaki tutumu üç temel eksen: egemenlik odaklı çerçeveleme, güvenlik paradigması ve zorunlu sorumluluk paylaşımına karşı açık direniş üzerinde şekillenmektedir (Szalai, Csornai, & Garai, 2017; Vaagland & Zaun, 2025).

Macaristan, Visegrad grubu içinde göç karşıtı tutumun en sistematik ve ideolojik açıdan en tutarlı biçimde kurumlaştırıldığı ülkedir. Viktor Orbán hükümeti, göçü yalnızca bir güvenlik tehdidi olarak değil, Avrupa’nın kültürel kimliğini aşındıran varoluşsal bir mesele olarak konumlandırmıştır (Bíró-Nagy, 2022; Tanács-Mandák, 2025). Bu söylem, 2015 yılında Sırbistan sınırına çekilen tel örgüler ve ardından çıkarılan sınır güvenliği mevzuatıyla somut politika adımlarına dönüştürülmüştür. Macaristan, AB’nin zorunlu yeniden yerleştirme mekanizmasını yalnızca

reddetmekle kalmamış, ABAD'ın bu konudaki kararını da uygulamayı açıkça reddetmiştir (ECJ, 2020). Bunun yanı sıra hükümet, Sığınma Prosedürleri Direktifi (2013/32/EU) kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle Avrupa Komisyonu'nun ihlal işlemlerine maruz kalmıştır (European Commission, 2024). Orbán hükümetinin bu tutumu, uluslararası insan hakları kuruluşları tarafından da belgelenmiş olup, Macaristan'daki sığınma prosedürlerinin AB standartlarından sistematik olarak saptığını kayıt altına almıştır (AIDA, 2021; Hungarian Helsinki Committee, 2023).

Polonya'nın göç politikasındaki tutumu, Macaristan'ınkiyle büyük ölçüde örtüşmekle birlikte belirli farklılıklar da taşımaktadır. Hukuk ve Adalet Partisi (PiS) iktidarı döneminde Polonya, AB'nin zorunlu yeniden yerleştirme mekanizmasına en güçlü muhalefet eden ülkeler arasında yer almıştır (Duszczuk et al., 2020; Végh, 2018). Hükümet, göçü ulusal güvenlik ve kültürel homojenlik kaygılarıyla doğrudan ilişkilendiren bir söylem benimsemiş, bu söylemi iç siyasette de etkin biçimde kullanmıştır (Caiani & Graziano, 2019). Polonya'nın tutumundaki en önemli paradoks ise Ukrayna savaşının ardından ortaya çıkmıştır. 2022 sonrasında milyonlarca Ukraynalı mülteciyi kabul eden Polonya, aynı dönemde Orta Doğu ve Afrika kökenli göçmenlere yönelik kısıtlayıcı politikalarını sürdürmüştür (Landini, 2022). Bu durum, V4 ülkelerinin göç karşıtı tutumunun kurumsal yahut evrensel değil seçici bir nitelik taşıdığını açıkça ortaya koymakta ve söz konusu tutumun ideolojik temellerini sorgulatan önemli bir örüntüye işaret etmektedir (European Parliament, 2022).

Çekya ve Slovakya ise Visegrad grubu içinde görece daha pragmatik bir çizgide konumlanmakla birlikte temel politika tutumları bakımından Polonya ve Macaristan'dan belirgin biçimde ayrılmamaktadır. Çekya, 2015-2016 döneminde zorunlu kota mekanizmasını reddeden dört ülkeden biri olmuş ve ABAD'ın bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi gerektiğine dair kararına rağmen tutumundan geri adım atmamıştır (ECJ, 2020). Bununla birlikte Çekya'nın söylemi Macaristan'a kıyasla daha teknik ve hukuki bir çerçevede şekillenmiş, egemenlik vurgusu daha ölçülü bir biçimde dile getirilmiştir (Drulák, N. Hlaváčková, Zákavský, & Ponížilová, 2024). Polonya ve Macaristan göç meselesini doğrudan AB'nin kültürel ve siyasi dönüşümüne karşı bir direniş söylemi çerçevesinde

konumlandırmıştır. Çekya ve Slovakya ise benzer bir politika çizgisini paylaşmakla birlikte bu keskin söylemsel tutumdan belirli ölçüde uzak durmuştur (Landini, 2022). Avrupa Parlamentosu'nun kayıtları incelendiğinde, Slovakya'nın zaman zaman diğer V4 ülkelerinden farklı pozisyon aldığı görülmektedir (Nesti & Graziano, 2022). Bu durum, V4 grubunun ortak bir pozisyon sergilemesine karşın üye devletler arasında söylem düzeyinde farklılıkların mevcut olduğuna işaret etmekte ve V4'ün göç politikasındaki birlikteliğinin belirli sınırlar dahilinde geçerli olduğunu ortaya koymaktadır.

Visegrad grubunun göç politikasındaki tutumunu anlamlandırmak için tarihsel ve yapısal bağlamı da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Post-komünist dönüşüm sürecinde yoğun bir normalleşme baskısına maruz kalan V4 ülkeleri egemenlik meselesine özellikle hassas yaklaşmaktadır (Szalai et al., 2017). Bu hassasiyet, grubun AB göç direktiflerine uyumsuzluğunu kurumsal bir kapasite sorunu olmaktan çıkarmakta ve siyasi bir tercih meselesi haline getirmektedir. Nitekim Schimmelfennig ve Winzen (2014), uyumsuzluğun bu nitelik taşıdığı durumlarda farklılaşma dinamiklerinin kalıcılaştığını ortaya koymaktadır. Nitekim V4 ülkelerinin göç politikasındaki direnişi, yalnızca bu ülkelerin teknik kapasitesiyle değil aynı zamanda iç siyasi dinamiklerin ve seçmen tabanının baskısıyla da şekillenmektedir. Diğer bir deyişle V4 ülkeleri göç başta olmak üzere pek çok politika alanında AB kurumlarına karşı muhalif bir tutum benimsemiştir. Bu tutumun temelinde egemenlik kaygılarının yeniden öne çıkması yatmaktadır (Dutta, 2023).

Sonuç olarak Visegrad grubunun göç politikasındaki tutumu egemenlik odaklı, güvenlik eksenli ve zorunlu yükümlülüklerle dirençli bir yapı sergilemektedir. V4'ün zorunlu kotaları reddetme gerekçeleri arasında etkinlik sorunu, iç baskı ve egemenlik ihlali kaygısı iddiaları öne çıkmaktadır (Vaagland & Zaun, 2025). Bu tutumun en belirgin özelliği, hukuki yaptırım kararlarının dahi politika değişikliğini tetikleyememesidir. Zaun'un (2017) belirttiği üzere, güçlü düzenleyici devletlerin AB göç politikasını kendi tercihlerine göre biçimlendirme kapasitesi, bu alanda ulus-üstü uyumun önündeki en kalıcı engellerden birini oluşturmaktadır.

Akdeniz Ülkelerinin Göç Politikası Profili

İtalya, Yunanistan, İspanya ve Malta'dan oluşan Akdeniz ülkeleri grubu (Thielemann, 2018; Uyğun & Kanat, 2025; Zaun & Ripoll Servent, 2021), AB göç politikasına yönelik muhalefetin ikinci ve yapısal olarak farklı bir biçimini temsil etmektedir. Bu ülkelerin temel şikayeti ideolojik değil, coğrafi ve kurumsal niteliktedir. Dublin sistemi, ilk giriş ülkesi ilkesiyle Akdeniz kıyısındaki devletleri orantısız bir yük altına bırakmakta ve bu durum söz konusu ülkeleri hem AB politikasının uygulayıcısı hem de mağduru konumuna düşürmektedir. Hampshire (2015), İtalya, Yunanistan ve Malta gibi ön cephe ülkelerinin Dublin sisteminin getirdiği orantısız yükü uzun süredir dile getirdiğini ve bu şikayetin yalnızca kapasite sorununa değil sistemin temel tasarımındaki adaletsizliğe işaret ettiğini vurgulamaktadır. Avrupa Sayıştay (European Court of Auditors, 2019) da bu tespiti kurumsal düzeyde teyit etmekte, Yunanistan ve İtalya'nın ön cephede orantısız biçimde yüklendiğini belgelemektedir. Akdeniz ülkelerinin tutumu bu nedenle Visegrad grubunun egemenlik eksenli reddetme anlayışından köklü biçimde ayrılmakta ve sistematik bir yük paylaşımı talebi olarak şekillenmektedir (Niemann & Zaun, 2023; Zaun & Ripoll Servent, 2021).

Yunanistan, Akdeniz grubunun nüfusa oranla en ağır yükü taşıyan ülkesidir. Eurostat verilerine göre ülkedeki ilk kez iltica başvurusu sayısı 2021'de yaklaşık 28.000 iken 2022'de yaklaşık 39.200'e, 2023'te yüzde 98,8 artışla 68.000'e yükselmiş ve 2024 yılında da 69.000 düzeyinde seyretmeye devam etmiştir. Nüfusa oranlandığında 2024 yılında her 1.000 kişiye 6,6 ilk başvuru sahibi düşmekte olup bu oran AB ortalamasının yaklaşık üç katına karşılık gelmektedir (Eurostat, 2025). Thielemann'ın (2018) yük paylaşımı analizinde vurguladığı üzere Dublin sisteminin yapısal mantığı bu orantısız yükü olağanlaştırmakta ve siyasi dayanışma boşluğuyla birleştiğinde ön cephe devletleri üzerindeki baskıyı yapısal bir kronikliğe dönüştürmektedir. Mora Kampı'nın 2020'deki yanması bu yapısal çaresizliğin sembolik bir yansıması olmuş, söz konusu olayın ardından Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri durumun sorumluluğunu büyük ölçüde Avrupa dayanışmasının yetersizliğine bağlamıştır (Zaun & Ripoll Servent, 2021). Yunanistan'ın bu tabloya verdiği yanıt, hem AB standartlarını karşılamakta güçlük çeken kabul tesisleriyle hem de Dublin transferlerini zaman zaman fiilen işlevsiz

kılan idari pratiklerle kendini göstermiştir. Zaun'un (2017) kavramsal çerçevesiyle değerlendirildiğinde bu durum, yapısal baskılar altında sistemi esnetme stratejisinin somut bir tezahürü olarak okunabilir.

İtalya da mutlak rakamlar bakımından bu tablo içinde kritik bir yer tutmaktadır. Eurostat verilerine göre İtalya'nın aldığı ilk başvuru sayısı 2021'deki 43.900 düzeyinden 2022'de 77.200'e, 2023'te yüzde 69,1 artışla 130.600'e ve 2024'te 151.100'e yükselmiş; bu artış İtalya'yı AB'nin üçüncü büyük alıcı ülkesi konumuna taşımıştır (Eurostat, 2025). Farklı siyasi konjonktürlerde bile İtalya'nın Dublin sistemine ve yük paylaşımı eksikliğine yönelik eleştirisi tutarlılığını korumuştur. Zaun ve Ripoll Servent (2020; 2021), İtalya'nın bu tablo karşısındaki siyasi tepkisinin zaman içinde sertleştiğini, ancak temel talebinin, yani daha adil bir sorumluluk dağılımı arayışının, değişmediğini ortaya koymaktadır. Bu durum İtalya'yı Visegrad grubundan köklü biçimde ayırmaktadır: İtalya sistemi dışlamak değil, sistemi kendisi açısından daha adil bir zemine oturtmak amacıyla zorlamaktadır (Marco Scipioni, 2018).

Hotspot yaklaşımı, Akdeniz ülkelerinin göç yönetimindeki konumunu anlayabilmek açısından özellikle açıklayıcı bir örnek sunmaktadır. 2015 yılında Avrupa Komisyonu'nun Avrupa Göç Gündemi kapsamında sunduğu hotspot yaklaşımı yalnızca Yunanistan ve İtalya'da hayata geçirilmiş olup bu iki ülkeye operasyonel destek sağlanması amacıyla tasarlandığı ifade edilmiştir (ECJ, 2017). Bununla birlikte eleştirmenler, hotspot sisteminin fiilen Dublin mantığını sürdürdüğünü ve ön cephe devletlerinin sorumluluklarını pekiştirdiğini ileri sürmektedir. Thielemann (2018), bu uygulamaların ön cephe devletlerine kayıt, ilk kabul ve başvuruları işleme yükümlülüklerini geri yüklediğini ve dolayısıyla Akdeniz ülkelerinin itiraz pozisyonunu derinleştirdiğini göstermektedir. Bu çerçevede Akdeniz ülkeleri AB'nin tasarladığı araçlara bile eleştirel bir mesafeyle yaklaşmakta ve yalnızca politika uygulaması konusunda değil, politika tasarımı konusunda da bir itiraz içinde olduklarını ortaya koymaktadır.

İspanya ve Malta, Akdeniz grubunun daha az görünür ancak yapısal olarak aynı gerilimi yaşayan üyeleridir. İspanya özellikle 2017 sonrasında Batı Akdeniz güzergahının yoğunlaşmasıyla birlikte göç baskısının artan bir bölümünü üstlenmek durumunda kalmış, 2024 yılında kaydettiği 164.000 ilk başvuruyla AB'nin ikinci büyük alıcı ülkesi konumuna gelmiştir (Eurostat, 2025). İspanya

hükümetleri, siyasi yönelimlerinden bağımsız olarak Dublin sisteminin güncellenmesi ve kalıcı bir yeniden yerleştirme mekanizmasının kurulması talebini tutarlı biçimde sürdürmüştür. Malta ise küçük bir ada devleti olarak nüfusuna oranla yüksek bir göçmen baskısıyla karşı karşıya kalmakta ve AB içinde yük paylaşımı tartışmalarının en güçlü savunucuları arasında yer almaktadır. Thielemann (2018), bu bağlamda yük paylaşımı girişimlerinin neden başarısız olduğunu kamusal mal teorisiyle açıklamakta, üye devletlerin bedavaya binme eğiliminin kolektif dayanışmayı yapısal olarak zayıflattığını ve küçük ülkelerin bu eşitsizlikten orantısız biçimde etkilendiğini göstermektedir.

Akdeniz ülkelerinin göç politikasındaki tutumunu tarihsel bağlamda da değerlendirmek gerekmektedir. Bu ülkeler, Güney Avrupa göç modelinin bir parçası olarak ekonomik göçün alıcısı konumuna görece geç gelmiş, ancak coğrafi konumları nedeniyle düzensiz göç akışlarının ilk temas noktası haline gelmişlerdir. Niemann ve Zaun (2023), bu tarihsel deneyimin söz konusu ülkelerin AB göç politikasına yaklaşımını ideolojik değil pragmatik bir eksen üzerine oturttuğunu vurgulamaktadır. Schimmelfennig ve Winzen'in (2014) kapasite-isteklilik modeliyle yorumlandığında, Akdeniz ülkelerinin farklılaşması siyasi isteksizlikten değil sistemik kapasite baskısından kaynaklanmaktadır. Bu ayırım, bir sonraki bölümde ele alınacak karşılaştırmalı analizin temel argümanını besleyen en kritik kavramsal noktayı oluşturmaktadır. Akdeniz ülkeleri AB göç politikasından çekilmek değil, bu politikanın yükünü daha adil biçimde paylaşmak istemekte; bu da onların tutumunu Visegrad grubunun tutumundan köklü biçimde ayıran yapısal bir farklılaşmayı ifade etmektedir (2017).

AB Çekirdek Üye Devletlerin Göç Politikası Profili

AB göç politikasındaki yapısal bölünmeyi tam olarak kavrayabilmek için yalnızca ortak göç politikasına muhalefet görüşler sergileyen ülke gruplarını değil, entegrasyon yanlısı merkez devletlerin tutumunu da analiz etmek gerekmektedir. AB literatüründe “çekirdek” olarak adlandırılan bu grup (Magone, Laffan, & Schweiger, 2016), Almanya, Fransa ve Benelux ülkelerini (Hollanda, Belçika, Lüksemburg) kapsamakta olup 1957 Roma Antlaşması'nın kurucu imzacıları sıfatıyla AB'nin hem kurumsal mimarlarını hem de ekonomik ve siyasi ağırlık merkezini oluşturmaktadır (Dyson & Sepos, 2010). Magone vd. (2016), bu

çekirdeğin AB'nin karar alma mekanizmalarında belirleyici bir konum edindiğini ve çevre üye devletlerin politika tercihlerini şekillendirme kapasitesine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Göç politikaları bağlamında bu ülkeler genel olarak CEAS'ın bütünlüğünü savunmakta, ulus-üstü dayanışmayı desteklemekte ve zorunlu yeniden yerleştirme mekanizmalarına ilkesel düzeyde olumlu yaklaşmaktadır (Smeets & Beach, 2023; Zaun & Ripoll Servent, 2021). Ancak bu bölümün temel argümanı, söz konusu entegrasyon yanlısı söylemin yalnızca muhalefet bloklarının direnciyle değil, bizzat çekirdek devletlerin kendi uyum açığıyla da çeliştiğidir. Farklılaşma dinamiği yalnızca Visegrad ya da Akdeniz ülke gruplarına özgü bir örüntü değil, AB'nin tüm katmanlarına nüfuz etmiş yapısal bir olgu olarak kavranmalıdır.

Almanya, çekirdek devletler grubunun hem en büyük ekonomik ağırlığa hem de en belirleyici siyasi etkiye sahip üyesidir (Zaun, 2017). 2015 göç krizinde Almanya, Dublin Tüzüğü'nü Suriyeli sığınmacılar için geçici olarak askıya alarak AB düzeyinde zorunlu yeniden yerleştirme kotalarının kurulması için baskı oluşturmuştur (Deutsche Welle, 2015; Zaun & Ripoll Servent, 2021). Trauner ve Ripoll Servent (2016) bu dönemde Almanya'nın CEAS'ın kurumsal savunucusu konumunu güçlendirdiğini, ancak kurumsal değişimin politika değişikliğine dönüşmediğini ortaya koymaktadır. Hooghe ve Marks (2016), göç krizinin ulusal kimlik siyasetini tetiklediğini ve "ev sahibi" konumundaki ülkelerin bile iç siyasi baskılar karşısında kısıtlayıcı politikalara yöneldiğini vurgulamaktadır. Üstelik ihlal verileri bu gerilimi somut biçimde belgelemektedir. Avrupa Komisyonu'nun Aralık 2023 İhlal Paketi, Almanya'nın 2014 tarihli Mevsimlik İşçiler Direktifi'ni (European Commission, 2014) on yıllık süreç sonunda dahi tam olarak uygulamaması nedeniyle ihlal prosedürüne muhatap kaldığını ortaya koymaktadır (European Commission, 2025). Bu bulgu, entegrasyon yanlısı söylemin fiiliyatta tutarlı bir direktif uyumuna dönüşmediğinin güçlü bir kanıtıdır.

Fransa ise çekirdek devletler grubunda en karmaşık tutumu sergileyen ülkelerden biridir. Chikhachev (2023), Macron döneminde Fransa'nın AB göç politikasında "sorumlu" ve "dayanışmacı" yaklaşımlar arasındaki dengeyi korumaya çalıştığını, ancak bu dengenin iç siyasi baskılar karşısında zorlandığını ortaya koymaktadır. Kurumsal bir temelde Fransa'nın 2022 Konsey başkanlığı döneminde gönüllü dayanışma mekanizması bildirgesini kabul ettirme girişimi ve 2019'da Malta

Bildirgesi'nin imzalanması için sarf ettiği çabayla birlikte Smeets ve Beach (2023), bu süreçlerin kapsamlı bir reform yerine tekrarlayan *ad hoc* çözümlerin ötesine geçemediğini göstermektedir. Fransa da Mevsimlik İşçiler Direktifi (2014/36/EU) kapsamındaki ihlal prosedürüne dahil edilen büyük üye devletler arasında yer almakta olup bu durum söylem ile uygulama arasındaki yapısal uçurumu somutlaştırmaktadır (European Commission, 2025). Komisyon'un bu kronik ihlallere karşı ağırlıklı olarak resmi ihtar aşamasında kalması ve Adalet Divanı'na düşük yönlendirme oranı ise ulus-üstü kurumların yaptırım uygulama konusundaki yapısal isteksizliğini yansıtmaktadır (Uyğun & Kanat, 2025).

Benelux ülkeleri incelendiğinde ise, Hollanda, CEAS'ın bütünlüğünü ve Dublin kurallarının tam uygulanmasını savunan bir politika izlemekte ve göçe bağlı ikincil hareketlerin önlenmesini öncelikli gündem maddesi olarak görmektedir (Laffan, 2021; Zaun & Ripoll Servent, 2021). Laffan (2021), Benelux'un AB bütünleşmesinin tarihsel olarak en güçlü savunucuları arasında yer aldığını, ancak bu savunuculuğun göç gibi egemenlik yüklü alanlarda giderek daha koşullu bir nitelik kazandığını göstermektedir. Belçika ve Lüksemburg'a dair Avrupa Komisyonu'nun Haziran 2021 İhlal Paketi kapsamında başlatılan ihlal prosedürleri incelendiğinde, 2021 tarihli Mavi Kart Direktifi'nin (2021/1883/EU) yalnızca üç yıl içinde 17 ihlale konu olduğu ve Lüksemburg ile Belçika'nın direktifi iç hukuka hiç aktarmayan ülkeler arasında yer aldığı görülmektedir (European Commission, 2021b). Yüksek nitelikli göçmen istihdamını düzenleyen bu direktifin, başka ülkelere iş gücü hareketliliğini kolaylaştırma kapasitesiyle öne çıkan Lüksemburg ve Belçika tarafından bile aktarılmamış olması, entegrasyon yanlısı kimliğin fiili uyumun önüne geçtiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Bu tablo, Holzinger ve Schimmelfennig'in (2012) farklılaşma analizinde öne çıkardığı temel savı güçlendiren bir boyut taşımakta; heterojen tercih yapıları ve uyum asimetrisi yalnızca bloklar arasında değil, bizzat en güçlü entegrasyon yanlısı devletlerin kendi içinde de gözlemlenebilmektedir iddiasını güçlendirmektedir. Ek olarak bu bulgu, Stubb'ın (1996) "*à la carte*" entegrasyon kavramının çekirdek ülkeler için de geçerli olduğuna işaret etmektedir. Çekirdek devletler, göç politikasını ulus-üstü bir çerçevede savunurken belirli politika ve direktifleri uygulamamayı ya da geç uygulamayı seçmektedir. Trauner ve Ripoll

Servent'in (2016) ifadesiyle kurumsal değişim politika değişikliğine otomatik olarak dönüşmemekte, bizzat entegrasyon yanlısı devletler de bu durumun birer örneği konumuna geçmektedir. Bahsi geçen saptama, farklılaşmanın AB'nin çevresel bir özelliği değil, merkezden çevreye uzanan sistematik bir yapısal norm olduğunu ortaya koymaktadır.

KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ

Visegrad grubu, Akdeniz ülkeleri ve çekirdek devletlerin göç politikasına ilişkin tutumları bir arada değerlendirildiğinde, AB göç yönetimindeki farklılaşmanın tek boyutlu bir muhalefet-destek eksenine indirgenemeyeceği açıkça görülmektedir. Mevcut tablo, birbirinden köklü biçimde ayrışan gerekçelerle, farklı mekanizmalar aracılığıyla ve değişen yoğunluklarda kendini gösteren çok katmanlı bir farklılaşma desenini göstermektedir. Schimmelfennig ve Winzen (2023), egemenlik hassasiyetinin yüksek olduğu politika alanlarında farklılaşmanın kolaylaştırıcı bir araç olmaktan çıkıp sistemin kalıcı bir özelliğine dönüştüğünü ortaya koymaktadır.

Visegrad grubunun göç politikası tutumunun temel kaynağı, Schimmelfennig ve Winzen'in (2014) kapasite-isteklilik modelinde "siyasi isteksizlik" olarak tanımladığı dinamiklerdir. Bu ülkeler, CEAS direktiflerini uygulama kapasitesinden değil, bunu yapmaya yönelik siyasi iradeden yoksundur (Vaagland & Zaun, 2025; Zaun, 2017). Vaagland ve Zaun'un (2025) gösterdiği üzere, V4'ün zorunlu kota mekanizmasına karşı çıkma gerekçeleri egemenlik ihlali kaygısı, çekicilik etkisi yaratma iddiası ve nitelikli çoğunluk oylamasına itiraz üzerine kuruludur. Bu gerekçelerin ortak paydası göç meselesinin ulusal tercih alanı olarak korunması talebidir. Nitekim Visegrad grubu bu tutumunu hukuki zemine de taşımakta ve ABAD, Macaristan ve Polonya'nın zorunlu yeniden yerleştirme kararlarını (European Council, 2015) uygulamadığı gerekçesiyle her iki ülkeyi ihlal kararıyla mahkûm etmiştir (ECJ, 2017, 2020). Bu tablonun teorik bağlamı açısından Duszcyk vd. (2020) tarihsel boyutu öne çıkarmaktadır. Post-komünist egemenlik hassasiyeti, V4 ülkelerini ulus-üstü yükümlülöklere karşı sistematik bir direnç çizgisine itmekte ve bu direncin göç politikasındaki kısmi kültürel kimlik siyasetiyle pekişerek ideolojik bir zemine oturtmaktadır.

Akdeniz ülkelerinin muhalefetin kaynağı ise temelden farklıdır. Bu ülkeler sistemi reddetmek değil, sistemi kendi aleyhlerine işleyen boyutlarından kurtarmak amacıyla baskı uygulamaktadır. Dublin III Tüzüğü'nün "ilk giriş ülkesi" ilkesi (Official Journal of the European Union, 2013c), coğrafi konumu nedeniyle Yunanistan ve İtalya'yı orantısız bir yük altına bırakmakta ve bu durum söz konusu ülkelerin fiiliyatta direktifleri tam uygulayamadığı koşulları bizzat üretmektedir. Thielemann (2018), yük paylaşımı girişimlerinin başarısız olmasının temel nedenini üye devletlerin bedavaya binme eğiliminde aramakta ve Akdeniz ülkelerinin bu dinamiğin en doğrudan mağduru konumunda bulunduğunu ortaya koymaktadır. Ripoll Servent ve Zaun (2020) ise bu ülkelerin söylem ve fiili uygulama arasındaki mesafeyi bilinçli bir strateji olarak kullandığını, yani sistemi resmen kabullenmekle birlikte fiilen eksik uygulamanın talep yaratmanın en etkili aracı olarak işlev gördüğünü göstermektedir. Dolayısıyla Akdeniz grubunun muhalefeti, V4'ün ideolojik reddinin aksine yapısal ve kapasite odaklı bir köke sahiptir.

Çekirdek devletlerin durumu her iki grubun kalıplarına uymayan, analitik açıdan en karmaşık tabloyu sunmaktadır. Bu ülkeler ulus-üstü dayanışmayı savunurken belirli direktifleri uygulamamayı ya da geç uygulamayı seçmektedir. Avrupa Komisyonu'nun Aralık 2023 İhlal Paketi'nde Almanya ve Fransa'nın Mevsimlik İşçiler Direktifi (2014/36/EU) kapsamında on yıllık süreç sonunda dahi ihlal prosedürüne muhatap kalması (European Commission, 2025), Haziran 2021 İhlal Paketi'nde ise Lüksemburg ve Belçika'nın Mavi Kart Direktifi'ni hiç aktarmamış ülkeler arasında yer alması (European Commission, 2021a), entegrasyon yanlısı söylemin fiili uyumu güvence altına almadığını somut olarak belgelemektedir. Trauner ve Ripoll Servent'e göre (2016) kurumsal değişim politika değişikliğine otomatik olarak dönüşmemekte, bizzat entegrasyonun en güçlü savunucuları da belirli alanlarda sistematik uyum açıklarını sürdürmektedir. Çekirdek devletlerin muhalefeti bu çerçevede hem egemenlik odaklıdır hem de yük asimetrisine dayanmaktadır, bu doğrultuda uygulamalar da söylem ile pratik arasındaki yapısal bir tutarsızlığı yansıtmaktadır.

Üç grubun bu farklı gerekçeli tutumları bir arada ele alındığında ortaya çıkan en kritik argüman: her grup farklı mekanizmalar aracılığıyla AB göç politikası

reformlarını tıkadığı ve bu tıkanıklıkların birbirini besleyen bir kısır döngü oluşturduğudur. Visegrad grubu zorunlu yeniden yerleştirme mekanizmalarını bloke etmektedir. Bu blokaj Akdeniz ülkelerindeki yükü artırmakta, artan yük ön cephe ülkelerinin Dublin kurallarını tam uygulama kapasitesini aşındırmakta, bu aşınma ikincil hareketleri artırarak çekirdek ülkeler üzerindeki baskıyı yoğunlaştırmakta, çekirdek ülkeler ise bu baskıya dayanışma söylemiyle yanıt verirken uygulamada AB direktiflerine dair tutarsızlık göstermektedir. Comte ve Lavenex (2022), Adalet ve İçişleri (Justice and Home Affairs -JHA) alanındaki bu döngüsel dinamiği “ayırışma ve yeniden bütünleşme” çerçevesiyle analiz etmekte ve her krizin bir önceki dönemin eksik çözümlerinden beslendiğini ortaya koymaktadır. Scipioni (2018) de bu mekanizmayı “başarısız ilerleme” kavramıyla kavramsallaştırmakta ve eksik anlaşmalar üzerinden ilerleyen bütünleşme bir sonraki krizin yapısal koşullarını bizzat hazırladığını iddia etmektedir.

Bu çerçeveden bakıldığında, farklılaşmanın kalıcılışmasının yalnızca herhangi bir grubun siyasi direncinden değil, üye devletlerin birbirinden farklı ve kısmen çelişen çıkar yapılarının yarattığı heterojen tercih ortamından kaynaklandığı görülmektedir. Holzinger ve Schimmelfennig (2012), heterojen tercih yapılarının ve kapasite asimetrisinin farklılaşmayı kolaylaştıran değil zorunlu kılan bir ortam yarattığını göstermektedir. Leuffen vd. (2022) ise bu çerçeveyi genişleterek farklılaşmanın tek bir kaynağa ya da tek bir gruba indirgenemeyeceğini, aksine birden fazla aktörün birbirinden farklı gerekçelerle bütünleşme hızlarını ayarladığı çok katmanlı bir dinamik olduğunu vurgulamaktadır. Bu çalışmanın bulgusuna göre AB göç politikasındaki ayırışma, tam da bu teorik çerçevenin öngördüğü biçimde işlemekte, V4 siyasi isteksizliği, Akdeniz ülkelerinin yapısal kapasitesizliği ve çekirdek devletlerin uyum açığı, bütünüyle farklı mekanizmalar aracılığıyla aynı sonuca, yani tutarlı bir ortak politikanın imkânsızlığına katkıda bulunmaktadır.

Stubb’ın (1996) “à la carte” modelinin yalnızca Avrupa şüphecilerine özgü bir tercih olmadığı, aksine entegrasyon yanlısı çekirdek devletler de dahil olmak üzere tüm üye devlet gruplarının göç politikasında fiilen benimsediği bir yönetim normu haline geldiği bu bölümün temel bulgusunu oluşturmaktadır. Schimmelfennig’in (2022) belirttiği üzere farklılaştırılmış entegrasyon AB’nin çok-krizli döneminde sistemi yönetmek için kullanılan bir araç olmaktan çıkmakta, sistemin kendisi haline gelmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, AB göç yönetimindeki farklılaşmanın tek bir grubun siyasi direncine ya da belirli bir kriz anına bağlanamayacağını, aksine birbirinden köklü biçimde ayrılan gerekçeler ve mekanizmalar aracılığıyla kendini yeniden üreten yapısal bir örüntü olduğunu ortaya koymaktadır. Visegrad grubunun ideolojik ve egemenlik odaklı ortak bir göç politikası oluşturulmasına dair çekinceleri, Akdeniz ülkelerinin Dublin mimarisinin yarattığı asimetrik yükten kaynaklanan talepleri ve çekirdek devletlerin entegrasyon yanlısı söylemine eşlik eden fiili uyum açıkları, birbirini pekiştiren üç ayrı farklılaşma eksenini oluşturmakta ve bu eksenlerin kesişimi tutarlı bir ortak politikanın önündeki en temel engellerden birini oluşturmaktadır.

Çalışmanın teorik katkısı bu çerçevede iki katmanda değerlendirilebilmektedir. Birincisi, farklılaşmanın yalnızca muhalefet bloklarına özgü bir dinamik olmadığı, bizzat en güçlü entegrasyon yanlısı devletlerin de “à la carte” tercihleri sürdürdüğü gösterilmiştir. “À la carte” modelinin yalnızca Avruşüphecilere özgü bir çerçeve olduğu varsayımı, Avrupa Komisyonu’nun ihlal verileriyle çürütülmektedir: Mevsimlik İşçiler Direktifi’nin on yıl sonunda dahi Almanya ve Fransa tarafından eksik uygulanması, Mavi Kart Direktifi’nin Lüksemburg ve Belçika tarafından hiç aktarılmamış olması bu durumun yalnızca teknik bir gecikme olmadığını, siyasi tercih örüntüsünün bir yansıması olduğunu ortaya koymaktadır. İkincisi, üç grubun birbirinden farklı mekanizmaları bütünüyle aynı sonuca, yani kapsamlı reform imkânsızlığına katkıda bulunduğu ve bu katkıların birbirini besleyen bir kısır döngü oluşturduğu gösterilmiştir. Bu doğrultuda farklılaştırılmış entegrasyon göç politikasında sistemi yönetmek için kullanılan geçici bir araç olmaktan çıkmış, sistemin kalıcı bir özelliğine dönüşmüştür.

Bu bulgular politika düzeyinde de doğrudan çıkarımlar barındırmaktadır. Dublin mimarisinin yeniden yerleştirme mekanizmaları üzerine inşa edilmiş mevcut yük paylaşımı yaklaşımının yapısal sürdürülemezliği, 2024 yılında kabul edilen Göç ve İltica Paketi ile kısmen ele alınmış olsa da Visegrad ülkelerinin mali katkı seçeneğini yeniden yerleştirmenin fiili bir ikamesi olarak değerlendirmesi ve Akdeniz ülkelerinin bu düzenlemenin yük paylaşımı sorununu temelden çözmediğini vurgulaması, reform tartışmasının özünü oluşturmaya devam etmektedir. Akdeniz ülkelerinin kapasitesini aşan başvuru yükünü coğrafi konumla hukuki sorumluluğu

özdeşleştiren ilk giriş ilkesinden kopararak yeniden dağıtan bir mekanizma olmaksızın, gönüllü dayanışma bildirgelerinin ve *ad hoc* uzlaşmaların kalıcı bir denge üretemeyeceği bu çalışmanın en açık politika bulgusu olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan Komisyon'un kronik ihlallere karşı ağırlıklı olarak resmi ihtar aşamasında kalması ve Adalet Divanı'na yönlendirme oranının düşüklüğü, yaptırım mekanizmalarının yeniden tasarımı zorunlu kılmaktadır. Yüksek profilli uyumsuzluk vakalarında tutarlı ve öngörülebilir yaptırım süreçlerinin işletilmesi, farklılaşmanın bilinçli siyasi tercih olarak sürdürülmesinin maliyetini artırmaksızın reform baskısı üretme kapasitesini kısıtlamaktadır.

Son olarak bu çalışmanın kapsamı dışında kalan ve gelecek araştırmalar için verimli bir zemin sunduğu değerlendirilen birkaç soru gündeme gelmektedir. 2024 yılında yürürlüğe giren Göç ve İltica Paketi'nin üç grubun tutumlarını yeniden şekillendirip şekillendirmeyeceği ve kalıcılaşan farklılaşma örüntüsünü kırıp kıramayacağı öncelikli bir araştırma sorusu olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, göç alanındaki farklılaşma dinamiklerinin diğer egemenlik yüklü politika alanlarıyla karşılaştırmalı analizinin, çok katmanlı farklılaşmanın AB yönetiminde ne ölçüde yapısal bir norm haline geldiğini sınamak açısından önemli katkılar sunabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AIDA. (2021). *Country Report: Hungary*. ECRE: Hungarian Helsinki Committee.
- Bickerton, C. J., Hodson, D., & Puetter, U. (2015). *The New Intergovernmentalism: States and Supranational Actors in the Post-Maastricht Era*. Oxford University Press.
- Bíró-Nagy, A. (2022). Orbán's political jackpot: Migration and the Hungarian electorate. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 48(2), 405–424. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2020.1853905>
- Caiani, M., & Graziano, P. (2019). Understanding varieties of populism in times of crises. *West European Politics*, 42(6), 1141–1158. <https://doi.org/10.1080/01402382.2019.1598062>
- Chikhachev, A. Y. (2023). France's Migration Policy under President E. Macron: A European Dimension. *Journal of International Analytics*, 14(3), 23–40. <https://doi.org/10.46272/2587-8476-2023-14-3-23-40>
- Comte, E., & Lavenex, S. (2022). Differentiation and De-Differentiation in EU Border Controls, Asylum and Police Cooperation. *The International Spectator*, 57(1), 124–141. <https://doi.org/10.1080/03932729.2022.2021011>
- Deutsche Welle. (2015, August 25). Germany suspends “Dublin rules” for Syrians. Retrieved March 18, 2026, from <https://www.dw.com/en/germany-suspends-dublin-rules-for-syrians/a-18671698>
- Drulák, P., N. Hlaváčková, H., Zákavský, J., & Ponížilová, M. (2024). Roles and ideologies in foreign policy: The Czech positions on the EU migration crisis. *Journal of Contemporary European Studies*, 32(4), 1259–1272. <https://doi.org/10.1080/14782804.2024.2348160>
- Duszczuk, M., Podgórska, K., & Pszczołkowska, D. (2020). From mandatory to voluntary. Impact of V4 on the EU relocation scheme. *European Politics and Society*, 21(4), 470–487. <https://doi.org/10.1080/23745118.2019.1672367>
- Dutta, A. (2023). *A divided “Visegrad Four” navigates relations with the European Union*. New Delhi, India: Observer Research Foundation (ORF).
- Dyson, K., & Sepos, A. (Eds.). (2010). *Which Europe?* London: Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1057/9780230289529>
- ECJ. *Joined Cases C-715/17, C-718/17 and C-719/17*, (2017).
- ECJ. *European Commission v Republic of Poland and Others.*, Joined Cases C-715/17, C-718/17, C-719/17 (ECJ April 2, 2020).
- Euroepan Council. Council Decision (EU) 2015/1523 of 14 September 2015 establishing provisional measures in the area of international protection for the benefit of Italy and of Greece. , 239 OJ L § (2015).
- European Commission. Directive 2014/36/EU European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the conditions of entry and stay of third-

- country nationals for the purpose of employment as seasonal workers. , Pub. L. No. Document 32014L0036, 094 OJ L (2014).
- European Commission. *European Agenda on Migration*. , Pub. L. No. COM(2015) 240 final, § Document 52015DC0240 (2015).
- European Commission. *New Pact on Migration and Asylum*. , COM(2020) 609 finali § (2020).
- European Commission. (2021a). *June infringements package: Key decisions* (Infringement Decisions No. INF/21/2743). Brussels. Retrieved from https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_21_2743
- European Commission. (2021b). *Monitoring the application of European Union law 2021 Annual Report* (No. SWD(2022) 194 final). Retrieved from https://commission.europa.eu/document/download/793edb79-7b3f-471d-aa9b-679fbc2e98a_en?filename=com_2022_344_2_en.pdf
- European Commission. (2025). Infringement Decisions. Retrieved July 8, 2025, from Migration and Home Affairs website: [https://ec.europa.eu/implementing-eu-law/search-infringement-decisions/?lang_code=da&r_dossier=INFR\(2022\)0418&langCode=EN&version=v1&typeOfSearch=byDecision&dg=HOME&page=1&size=10&order=desc&sortColumns=decisionDate](https://ec.europa.eu/implementing-eu-law/search-infringement-decisions/?lang_code=da&r_dossier=INFR(2022)0418&langCode=EN&version=v1&typeOfSearch=byDecision&dg=HOME&page=1&size=10&order=desc&sortColumns=decisionDate)
- European Court of Auditors. (2019). *Asylum, relocation and return of migrants: Time to step up action to address disparities between objectives and results* (Special Report No. 24). Retrieved from https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr19_24/sr_migration_management_en.pdf
- European Parliament. (2022, July 11). The EU response to the Ukraine refugee crisis. Retrieved March 19, 2026, from <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20220324STO26151/the-eu-response-to-the-ukraine-refugee-crisis>
- Eurostat. (2025). *Population on 1 January* [Data set]. Eurostat. <https://doi.org/10.2908/TPS00001>
- Geddes, A., Hadj-Abdou, L., & Brumat, L. (2020). *Migration and Mobility in the European Union* (2nd edition). Bloomsbury Academic.
- Holzinger, K., & Schimmelfennig, F. (2012). Differentiated Integration in the European Union: Many Concepts, Sparse Theory, Few Data. *Journal of European Public Policy*, 19(2), 292–305. <https://doi.org/10.1080/13501763.2012.641747>
- Hooghe, L., & Marks, G. (2016). *Community, Scale, and Regional Governance: A Postfunctionalist Theory of Governance, Volume II* (Vols. 1–2). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198766971.001.0001>
- Hungarian Helsinki Committee. (2023). *Country Report: Hungary*. The Asylum Information Database (AIDA): European Council on Refugees and Exiles (ECRE). Retrieved from European Council on Refugees and Exiles (ECRE) website: <https://asylumineurope.org/reports/country/hungary/annex-i-transposition-ceas-national-legislation/>

- Kanat, S., & Uyğun, E. D. (2026). Assessment of the EU Migration and Asylum Policy with a New Intergovernmental Approach. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, (Advanced Online Publication), 1–18. <https://doi.org/10.32450/aacd.1695918>
- Kolliker, A. (2006). *Flexibility and European Unification: The Logic of Differentiated Integration*. Lanham, Md.
- Laffan, B. (2021). Core–Periphery Relations and European Integration. In H. Wallace, N. Koutsiaras, & G. Pagoulatos (Eds.), *Europe’s Transformations* (1st ed., pp. 132–146). Oxford University Press Oxford. <https://doi.org/10.1093/oso/9780192895820.003.0009>
- Landini, I. (2022, April 4). Visegrad countries U-turn on migration: Fresh impetus for EU asylum policy? Retrieved March 18, 2026, from EURAC website: <https://www.eurac.edu/en/blogs/mobile-people-and-diverse-societies/visegrad-countries-u-turn-on-migration-fresh-impetus-for-eu-asylum-policy>
- Leruth, B., Gänzle, S., & Trondal, J. (Eds.). (2022). *The Routledge handbook of differentiation in the European Union* (First Edition). New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Leuffen, D., Rittberger, B., & Schimmelfennig, F. (2013). *Differentiated Integration: Explaining Variation in the European Union* (2012th edition). Basingstoke: Palgrave MacMillan.
- Leuffen, D., Rittberger, B., & Schimmelfennig, F. (2022). *Integration and Differentiation in the European Union: Theory and Policies*. Cham: Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-76677-1>
- Magone, J., Laffan, B., & Schweiger, C. (Eds.). (2016). *Core-periphery Relations in the European Union: Power and Conflict in a Dualist Political Economy*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315712994>
- Menguaslan, H., & Arman, M. N. (2022). Turkish and Libyan Refugee Deals: A Critical Analysis of the European Union’s Securitarian Irregular Migration Policy. *Journal of Liberty and International Affairs*, 8(1), 340–359. <https://doi.org/10.47305/JLIA2281340m>
- Nesti, G., & Graziano, P. (2022). United in diversity?: The preferences of populist parties in the European Parliament. In J. Sondel-Cedarmas & F. Berti (Eds.), *The Right-Wing Critique of Europe*. London: Routledge.
- Niemann, A., & Zaun, N. (2023). Introduction: EU external migration policy and EU migration governance: introduction. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 49(12), 2965–2985. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2023.2193710>
- Official Journal of the European Union. *Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011*, L 337/9 § Document 32011L0095 (2011).
- Official Journal of the European Union. *Directive 2013/32/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on common procedures for*

- granting and withdrawing international protection (recast). , 180 OJ L § (2013).
- Official Journal of the European Union. Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast). , 180 OJ L § (2013).
- Official Journal of the European Union. Regulation (EU) No 604/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person (recast). , Pub. L. No. L 180/31, § Document 32013R0604, 180 OJ L (2013).
- Ripoll Servent, A., & Zaun, N. (2020). Asylum Policy and European Union Politics. In *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.1057>
- Schimmelfennig, F. (2018). Brexit: Differentiated disintegration in the European Union. *Journal of European Public Policy*, 25(8), 1154–1173. <https://doi.org/10.1080/13501763.2018.1467954>
- Schimmelfennig, F. (2022). *Differentiated integration has been of limited use in the EU's polycrisis*. European University Institute. <https://doi.org/10.2870/02001>
- Schimmelfennig, F., & Winzen, T. (2014). Instrumental and Constitutional Differentiation in the European Union. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 52(2), 354–370. <https://doi.org/10.1111/jcms.12103>
- Schimmelfennig, F., & Winzen, T. (2020). *Differentiated EU integration: Maps and modes* [Working Paper]. European University Institute. Retrieved from European University Institute website: <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/66880>
- Schimmelfennig, F., & Winzen, T. (2023). Cascading opt-outs? The effect of the Euro and migration crises on differentiated integration in the European Union. *European Union Politics*, 24(1), 21–41. <https://doi.org/10.1177/14651165221121720>
- Scipioni, M., & Urso, G. (2018). *Migration Policy Indexes* (JCR Technical Report No. EUR 29090 EN). Joint Research Center: European Commission.
- Scipioni, Marco. (2018). Failing forward in EU migration policy? EU integration after the 2015 asylum and migration crisis. *Journal of European Public Policy*, 25(9), 1357–1375. <https://doi.org/10.1080/13501763.2017.1325920>
- Silga, J. (2022). Differentiation in the EU Migration Policy: The “Fractured” Values of the EU. *European Papers - A Journal on Law and Integration*, 2022 7(2), 909–928. <https://doi.org/10.15166/2499-8249/586>
- Smeets, S., & Beach, D. (2023). ‘It is like déjà vu all over again’ an inside analysis of the management of EU migration reform. *Journal of European Integration*, 45(6), 889–909. <https://doi.org/10.1080/07036337.2023.2209273>

- Stubb, A. (1996). A Categorization of Differentiated Integration. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 34(2), 283–295. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.1996.tb00573.x>
- Szalai, M., Csornai, Z., & Garai, N. (2017). V4 Migration Policy: Conflicting Narratives and Interpretative Frameworks. *Institute for Foreign Affairs and Trade*, 19–30.
- Tanács-Mandák, F. (2025). The Hungarian governments in the decade of crises (2015–2024). *Frontiers in Political Science*, 7, 1541887. <https://doi.org/10.3389/fpos.2025.1541887>
- Thielemann, E. (2018). Why Refugee Burden-Sharing Initiatives Fail: Public Goods, Free-Riding and Symbolic Solidarity in the EU. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 56(1), 63–82. <https://doi.org/10.1111/jcms.12662>
- Trauner, F., & Servent, A. R. (2016). The Communitarization of the Area of Freedom, Security and Justice: Why Institutional Change does not Translate into Policy Change. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 54(6), 1417–1432. <https://doi.org/10.1111/jcms.12397>
- Turhan, E., & Yıldız, A. (2022). Turkey’s external differentiated integration with the EU in the field of migration governance: The case of border management. In *The Routledge Handbook of Differentiation in the European Union*. Routledge.
- Uyğun, E. D., & Kanat, S. (2025). *Avrupa Birliği Nereye? Farklılaştırılmış Entegrasyon Tartışmaları Gölgesinde Birlik Göç Politikasının İstatistiksel Anatomisi*. Yetkin Yayınları.
- Vaagland, K., & Zaun, N. (2025). Strategising solidarity: An examination of the Visegrád group’s role and motivations in EU migration policies. *Journal of European Integration*, 47(4), 559–579. <https://doi.org/10.1080/07036337.2024.2383954>
- Végh, Z. (2018). From Pro-European Alliance to Eurosceptic Protest Group? The case of the Visegrad Group. *Swedish Institute for European Policy Studies, European Policy Analysis*(7).
- Zaun, N. (2017). *EU Asylum Policies*. Cham: Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-39829-7>
- Zaun, N., & Ripoll Servent, A. (2021). One step forward, two steps back: The ambiguous role of Germany in EU Asylum policies. *Journal of European Integration*, 43(2), 157–174. <https://doi.org/10.1080/07036337.2021.1877692>

Yazar Katkıları/Author Contributions: Kavramsallaştırma ve çalışma tasarımı, E.D.U/ Conceptualization and work design, E.D.U/ Tüm yazarlar, makalenin yayınlanan halini okumuş ve kabul etmişlerdir/All authors have read and agreed to the published version of the manuscript.

Finansman/ Funding: Bu araştırma herhangi bir finansman almamıştır/This research received no funding.

Veri Kullanılabilirliği Beyanı/ Data Availability Statement: Bu çalışmada bir veri kaynağı bulunmaktadır/ This study includes a data source.

Teşekkürler/Acknowledgments: Bu çalışmada bir teşekkür bulunmamaktadır./ There are no acknowledgments in this study.

Çıkar Çatışması Beyanı/Conflicts of Interest: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir/The authors declare no conflict of interest.